

עלון דברי חיים

לפרשיות אחרי מות - קדושים

לקצה. הא' זורקים את דמו לפני ולפנים ורק בשור
נשרף מחוץ למחנה, ואילו הב' נכנס אל המקדש רק

בעודו חי, ומיד אח"כ מוצא החוצה ונשלח לארץ
גזירה. מה שורש ההבדל ביניהם?

אלא הדבר דומה לב' רכבות חונות בתחנה זו לצד זו,
והנה שתיהן מתחילות לנסוע על המסילה, הא' פונה
אט אט מערבה והשניה מזרחה, וככל שהן מאיצות
נסיעתן, כך הן מתרחקות הא' מחבירתה יותר ויותר,
עד שמרחק מאות מילין מפריד ביניהן. ואף שהיו
בתחילה שוות זו לזו, הנה אך נטייה קלה של כל א'
מהן גרמה שיתרחקו כל כך.

לא פעם רואים אנו ב' אישים נבדלים ושונים
בדעותיהם, ממש כרחוק מזרח ממערב. ובכל זאת
אם נתבונן בהליכותיהם, נגלה שכמעט דומים הם
במירצם וחריצותם, בהתלהבותם ודביקותם, אלו
הכוחות המניעים את כל מעשיהם. רק שא' פניו לימין
והב' לשמאל, כאילו ב' עולמות נפרדים ונבדלים.

הסיבה היא, שבראשית הדרך הושפעו מאי אלו
דברים פעוטים, אשר הסבו דעתם במשהו לצד א',
ואט אט נטו יותר ויותר אל הצד בו החלו. ככל שניצלו
כשרונותיהם וכוחותיהם יותר, כך הלכו והתרחקו
יותר ויותר. כל א' משוכנע כי אך האמת נר לרגליו.
אבל האמת היא שרק נטייה קלה בראשית הדרך,
היא שהפרידה והרחיקה ביניהם עד כדי כך.

בבוא כל ישראל אל המקדש ביום הכיפורים, לקבלת
עול מלכות שמים הם ובניהם, לימדו אותם באותו
מעמד פרק בחינוך ילדי ישראל. שני השעירים שעמדו
זה לצד זה באהל מועד, דומים היו א' לרעהו,
בדמיהם, במראם, בצביונם ובקומתם. אלא שהא'
היה גורלו לה', ולפיכך הכניסוהו לבית קודש
הקודשים, המקום המקודש ביותר, ואילו חבירו אשר
גורלו היה לעזאזל, נלקח לארץ גזירה מקום ציה
ומדבר, לריסוק איברים. שני חברים שוים ודומים זה
לזה, וגורל כל כך שונה ונבדל זה מזה.

ללמדך, כי אם אך יעלה על הנער הגורל לה',
ישיבוהו ללמוד תורה במקום קודש הקדשים של בית
ישראל, בית המדרש, ואז יהיה הוא קודש לה'. אבל
אם לא יהיה זה גורלו, או אז גורלו לעזאזל חלילה.

"וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן
בקרבכם לפני ה' וימותו"

איתא בחז"ל: למה נסמכה מיתת ב' בני אהרן
לפרשת יום הכיפורים, ללמדך שמיתת הצדיקים
מכפרת כיום הכיפורים.

חז"ל אומרים כי בשעת פטירתו של רבי הקדוש נפלה
פיתקה מן השמים ועליה רשום, כי כל מי שהיה
באשכבתא דרבי מזומן לחיי העולם הבא. ומאחר
שכל מיתת צדיקים מכפרת, מדוע דווקא בהלויית רבי
הובטחו לחיי העולם הבא?

ברם, ידועה היא מחלוקתם של רבי וחכמים, אם יום
הכיפורים מכפר בין לשבים בתשובה ובין לשאינם
שבים – כדעת רבי, או שמכפר רק לשבים בלבד –
כדברי חכמים.

לפי זה כיון שמיתת צדיקים הושוותה ליום הכיפורים,
לענין הכפרה, ודאי נחלקו רבי וחכמים גם בזו,
שלחכמים אינה מכפרת אלא למי שבא לשמוע
ההספד ומתעורר לתשובה, ואילו לדעת רבי מכפרת
אף אם באו רק לחלוק כבוד לצדיק, ואינם שבים
בתשובה בפועל.

להלכה, הרי כלל נקוט הוא בידינו, שהלכה כרבי
מחבירו ולא "מחביריו", וכיון שכאן חכמים חולקים
עליו, נפסקה הלכה כמותם.

לכן במיתת שאר הצדיקים, לא נתכפרו כל
המשתתפים בהלוייתם, אלא רק אלו שהתעוררו ושובו
בתשובה, כהכרעת ההלכה.

אבל בפטירת רבי הקדוש עצמו, פסקו משמים
לכבודו, כשיטתו, וירדה פיתקה מן השמים לאמור כי
כל מי שהשתתף בהלוייתו, גם אותם שלא נתעוררו
לתשובה, "מזומן לחיי העולם הבא", כי כבר נתכפרו
על כל חטאיהם, ואם לא ישובו לחטוא, מובטח להם
עולם הבא.

רבי יצחק אלחנן ספקטור

"גורל א' לה' וגורל א' לעזאזל" [ט"ז, ח']

שני שעירים אלו של יום הכיפורים שניהם קרבנות
קדושים הבאים לכפר על טומאות בני ישראל, ובכל
זאת נבדלו א' מן השני באופן הקרבנות מן הקצה

זוהי הסיבה לחומרת חטא "חילול ה'". כי החוטא בפרהסיא מחליש את עוצם הפחד, החרדה והבושה אשר הוטבעו באדם, כלפי עוונות, ונמצא מכשיל את הרבים.

מעטה מובן, שעצה זו שיעצונו חז"ל לדון לכף זכות, מטרתה עבור עצמנו, כדי שלא נמצא פתח בלבבנו לפרוץ גדר הבושה. כי אחר שנקבע בלבנו, שכולם צדיקים המה, היאך נעיז לקום ראשונים ולחטוא. לא כן כאשר ינסה האדם למצוא שמץ דופי בכל אחד, כי אז בבוא עת חולשה ורפיון, יותר עלול הוא להיכשל ח"ו.

רבי יהושע ליב דיסקין

"והייתם לי קדושים כי קדוש אני ה' ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי"

"והייתם לי קדושים – ואבדיל אתכם מן העמים" - היה רבי חיים מוולוז'ין אומר: אבל אם היהודים לא מקדשים, אזי הגויים מבדילים...

בשם הבית הלוי אומרים: כתוב "המבדיל בין אור לחושך בין ישראל לעמים", בין אור לחושך יש מרחק ידוע וקבוע [בין השמשות], ואין בכל ילוד אשה להוסיף או לגרוע על מרחק זה. גם בין ישראל לעמים יש מרחק ידוע המבדיל ביניהם, אם היהודים מדלגים על הגבולות ומתקרבים לגויים יותר מן המידה, הגויים דוחפים אותם חזרה למקומם הקבוע.

היוצא מדבריו, כותב רבי אלחנן וסרמן, כי באופן יחסי למידת ההתקרבות מצד היהודים, באה גם הדחיפה מצד הגויים. נוכחנו לדעת זאת, במדינות שהיהודים התבוללו כמעט לגמרי בין שכניהם, שם ספגו גם דחיפה איזומה מידם. מרגלא בפני העולם, כי קשה להיות יהודי. הנה השתנו העתים, ובזמן האחרון קשה פי שבע ליהודי להיות גוי. שכן הגויים שולחים אותנו מעל פניהם.

גם במצרים, בשעה שהשעבוד הכביד מאד על בני ישראל התחילו בני ישראל מקרבים עצמם אל המצרים, בחשבם כי זה יקל עליהם את עולם הקשה. מה עשה הקב"ה, "הפך לבם לשנוא עמו", שנאתם של המצרים עוד גברה אל היהודים מבקשי קרבתם, עד שנוכחו היהודים ועמדו על טעותם, ואז באה גאולתם.

רבי אלחנן וסרמן

שבת שלום !

יוצא לרפואה שלימה

הרב יוסף שלום בן חיה מושא שליט"א

לכל ענייני העלון נא לפנות במייל ל:

kosssover@gmail.com

הכל תלוי בראשיתו של החינוך. ואף שאפשר והפנייה או הסטייה הינה קלה ביותר, אבל את התוצאות רואים ככל שמרוצת החיים תרחיק ותבדיל בין ב' החברים.

רבי משה מרדכי אפשטיין

"איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אני ה' " אמרו רבותינו במדרש: "זכור את יום השבת" - כנגד "לא תענה ברעך עד שקר", אמר הקב"ה: אם העדת בחברך עד שקר – כאילו העדת בי שלא בראתי שמים וארץ.

והדבר טעון ביאור, מדוע המעיד שקר הריהו ככופר בבריאת העולם?

ביאור הענין הוא, כי השומר שבת הריהו מעיד על ה' שברא את העולם, וכן האומר "ויכולו" הריהו כמעיד על מעשה בראשית. ועל שאף שלא ראינו בעינינו את מעשה הבריאה – אנו מצוים להאמין בכך, ואנו מקבלים שכר על אמונתנו זו.

אכן, שכר זה יתכן רק כאשר אדם נזהר כל ימיו שלא להוציא עדות שקר מפיו, כי אז זכאי הוא לבקש שכר על כך שהוא מאמין בה' – הגם שלא ראה בעיניו את מעשה הבריאה, ולמצוה תחשב לו אמונתו.

אבל כאשר האדם מעיד עדות שקר, על דבר שלא היה ולא נברא, הריהו מגלה כי גם במעשה בראשית אין הוא מאמין באמת, וכאשר הוא שומר שבת ואומר "ויכולו" – הריהו כמעיד עדות שקר, כשם שהעיד על חברו עדות שקר. ואדרבה, במקום שכר, ראוי הוא לעונש!

ברך יצחק

"בצדק תשפוט עמיתך"

ידוע מאמר חז"ל "היו דן את חברך לכף זכות". לכאורה, איך נעשה שקר בנפשנו לדון אדם לכף זכות בכל מקרה, ואף אם עינינו הרואות שעושה את ההיפך. מה אם כן פישרה של מצוה זו?

חז"ל אמרו בתחילת מסכת תענית: מי שהוא עז פנים, לסוף נכשל בעבירה. והיינו, כי הבושה משמשת כמחסום ומעצור בפני החטא, וכיון שפרץ גדר הבושה כבר אין מי שיעצור בעדו מלעבור. כמו שאמר "סימן טוב לאדם שהוא ביישן, שלא במהרה הוא חוטא".

כמו כן הוא לענין ההשפעה על אחרים. הראשון שחוטא פרץ את גדר הבושה לגמרי. השני לו, כבר אינו נזקק לעזות גדולה כמוהו כדי לחטוא, ואילו השלישי עוד פחות, אחר שנפרצה גדר הבושה בפניהם.